

GOZD in LES: Gozd prihodnosti Znanstveno srečanje

Stanje na področju poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov

Špela PEZDEVŠEK MALOVRH,¹ Nike KRAJNC,² Janez KRČ,¹ Darja STARE,² in Zala UHAN¹

1 Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana, Slovenija

2 Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v podporo večji mobilizaciji lesa

Poudarki:

- Poslovnega povezovanja med zasebnimi lastniki gozdov v Sloveniji pri izvedbi del v gozdovih in prodaji gozdnih lesnih sortimentov praktično ni.
- Med oblikami poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov je v raziskavah najbolj zastopana zadruga (50,0 %).
- Poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov je glede na raziskave najpogosteje namenjeno trženju in prodaji gozdnih lesnih sortimentov (23,3 %) ter izvedbi del v gozdovih (20,5 %).
- Glavni razvojni potencial oblik poslovnega povezovanja je glede na raziskave v povečanju zaupanja zasebnih lastnikov gozdov v poslovno povezovanje (26,7 %).

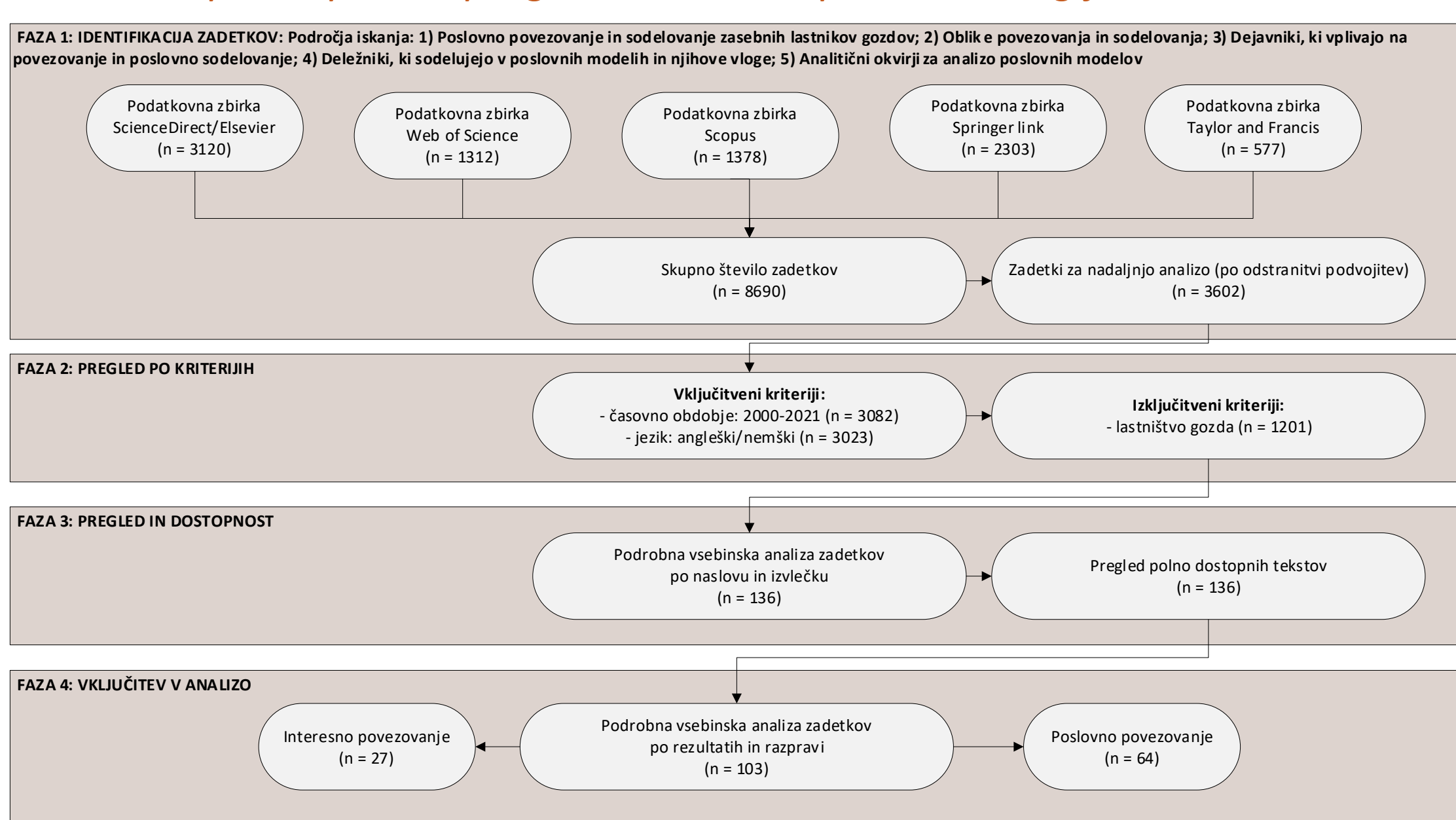
Uvod

Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v Sloveniji je pretežno namenjeno pridobivanju lesa za lastne potrebe (več kot 60 %), zasebni lastniki gozdov pa, ne glede na velikost gozdne posesti, najpogosteje sečnjo in spravilo opravijo sami oziroma s pomočjo družinskih članov (Ščap in sod., 2021). Na drugi strani pa raziskave ugotavljajo, da se sociodemografske in ekonomske značilnosti zasebnih lastnikov gozdov spreminjajo: vedno več je lastnikov, ki živijo v mestih, starejših lastnikov, ženskih lastnic in zasebnih lastnikov gozdov, ki nimajo gozdarskega znanja (Pezdevšek Malovrh in sod., 2015; Kumer in Potočnik Slavič, 2016; Ficko, 2019). Posledično ti zasebni lastniki gozdov sečnjo in spravilo lesa pogosteje opravijo z najetimi izvajalci gozdarskih storitev ali pa z gozdom ne gospodarijo. Zato ne preseneča, da realizacija gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih del v gozdovih ne dosega načrtovane (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije, 2021). Če želimo doseči večjo izvedbo del v zasebnih gozdovih, moramo med zasebnimi lastniki oziroma z deležniki gozdno-lesne verige vzpostaviti nove poslovne modele povezovanja. Pred umestitvijo poslovnega modela v primerno organizacijsko, pravno-zakonodajno in institucionalno okolje pa je treba narediti pregled možnih oblik poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov, doma in v tujini. V nadaljevanju predstavljamo povzetek rezultatov pregleda mednarodne in domače literature s področja poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov s ciljem, da prepoznamo primere dobrih praks ter prikažemo, katere storitve oblike poslovnega povezovanja ponujajo, s katerimi ovirami se pri delovanju spoprijemajo, kakšni so njihovi razvojni potenciali in kdo so deležniki v njihovem omrežju.

Metoda dela

Pregled literature je bil opravljen po korakih za izvedbo sistematičnega kartiranja (Rodela in sod., 2019) in temelji na metodologiji PRISMA (angl. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis).

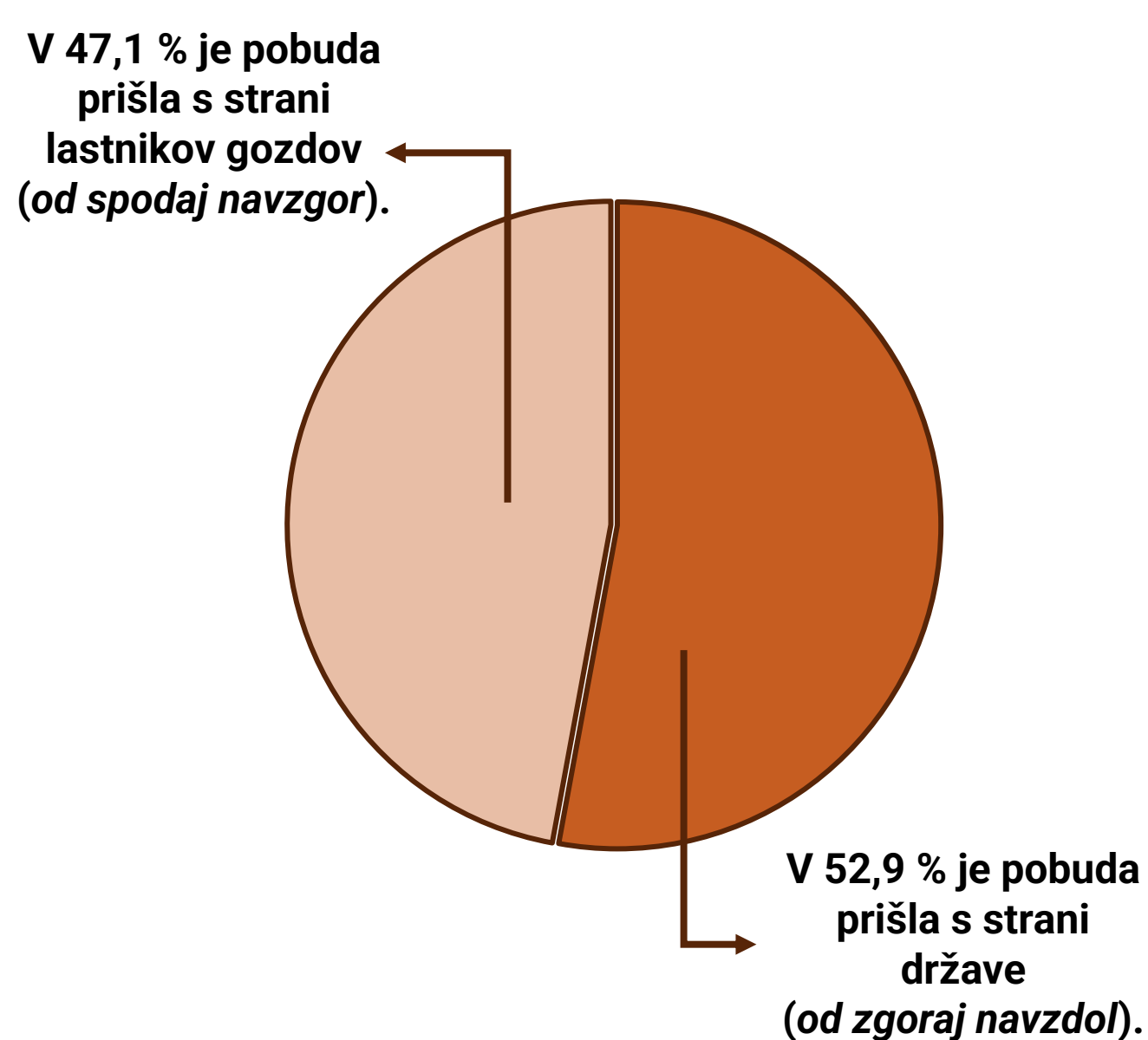
Shematski prikaz poteka pregleda literature po metodologiji PRISMA.

Rezultati

Po pregledu literature so bile v končno analizo vključene 103 raziskave, od katerih se jih je 37 % navezovalo na interesno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov, 63 % pa na poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov. Ker v večini interesnih oblik povezovanja zasebni lastniki niso povezani zaradi izvedbe del v gozdovih in prodaje gozdnih lesnih sortimentov, smo v nadaljevanju analizirali le oblike poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov.

Pobuda za povezovanje

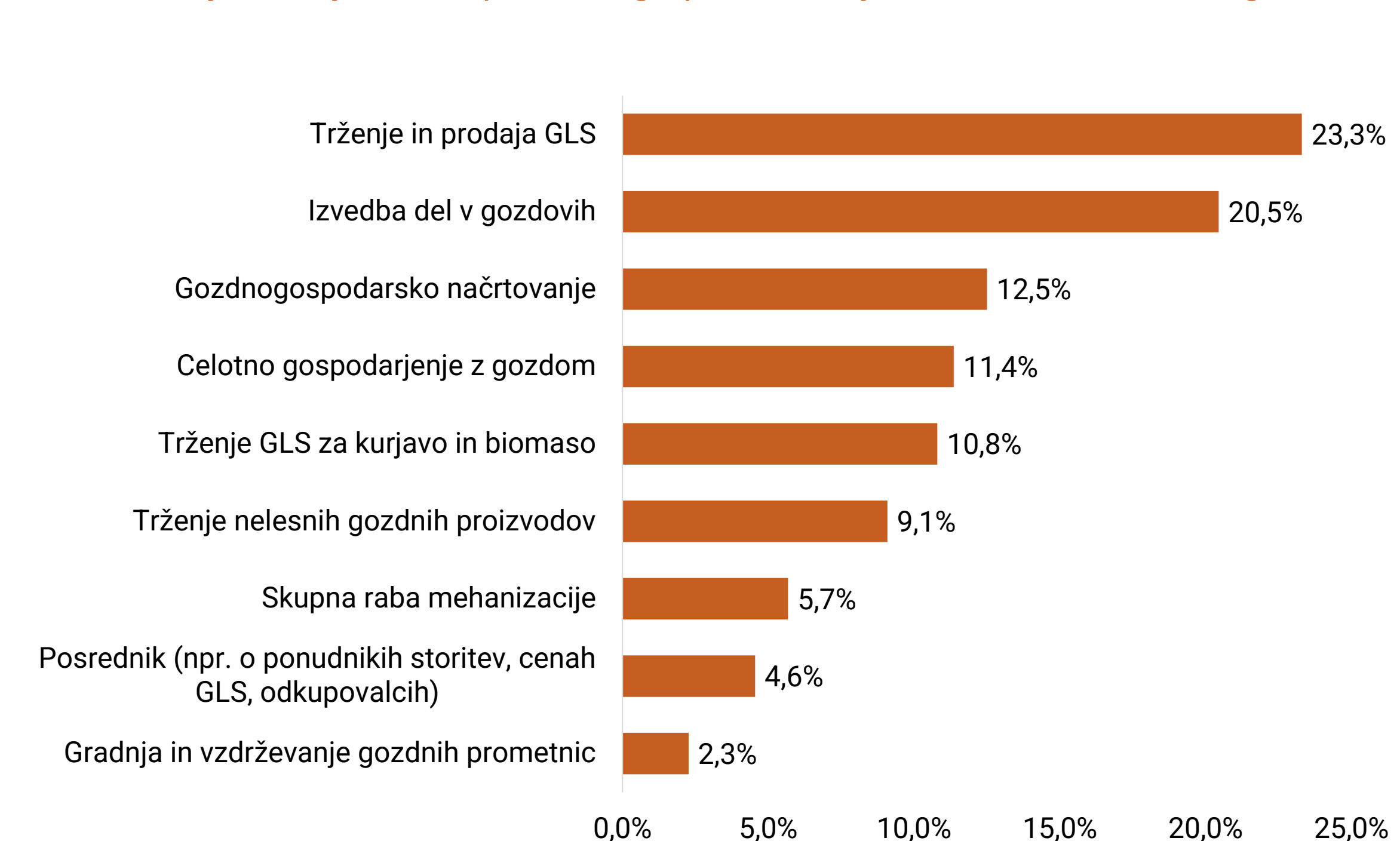

- Za poslovno sodelovanje se največkrat odločijo zasebni lastniki gozdov ne glede na velikost posesti.
- Oblike poslovnega povezovanja največkrat delujejo na lokalni ravni.
- Le enkrat je pobuda prišla s strani javne gozdarske službe in gospodarske družbe.
- Država največkrat zagotavlja sredstva za začetno delovanje poslovnega modela.

Pojavnost oblik poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov

Oblika poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov	Delež (%)
Zadruga	50,0
Gospodarska družba, katere ustanovitelj je združenje zasebnih lastnikov gozdov	18,4
Skupno gospodarjenje z gozdom	13,2
Gospodarske družbe v lasti zasebnih lastnikov gozdov	13,2
Strojni krožki oziroma oblike sodelovanja pri rabi mehanizacije	5,2

Storitve, ki jih nudijo oblike poslovnega povezovanja zasebnim lastnikom gozdov

Ovire pri poslovnem povezovanju

Ovire za poslovno sodelovanje	Delež (%)
Lastnikova nepripravljenost za poslovno sodelovanje	19,3
Slabe razmere na trgu lesa (količine in cene lesa)	12,9
Nizka stopnja zaupanja v poslovno sodelovanje	11,4
Pomanjkanje komunikacije, komunikacijskih veščin in informacij	11,4
Administrativno/organizacijske ovire	9,3
Pomanjkanje (omejenost) finančnih sredstev	9,3
Zakonodajni okvir	7,1
Pogajalski problemi	5,0
Volontersko delovanje (pomanjkanje časa in znanja)	4,3
Časovna omejenost (začetnih) finančnih sredstev	3,6
Člani oblik samo zasebni lastniki gozdov (premajhne količine lesa)	3,6
Zvestoba članov	2,9

Druge zaznane ovire za poslovno povezovanje so povezane z administrativno-organizacijskimi ovirami (človeški in časovni viri), pomanjkanjem (omejenostjo) finančnih sredstev, neustreznim zakonodajnim okvirom, pogajalskimi problemi, volonterskim delovanjem, časovno omejenostjo (začetnih) finančnih sredstev ter dejstvom, da so člani le zasebni lastniki gozdov, ki imajo premajhne količine gozdnih lesnih sortimentov za uspešno poslovno povezovanje in da so nezvesti oblikam poslovnega povezovanja (lastniki gozdov sami prodajajo svoj les izbranim kupcem).

V raziskavah so ugotovili, da **obstajajo možnosti za nadaljnji razvoj poslovnega povezovanja**. Glavni razvojni potencial oblik poslovnega povezovanja vidijo v povečanju zaupanja zasebnih lastnikov gozdov v poslovno povezovanje (26,7 %), pilotnih projektih, ki podpirajo ustanavljanje oblik poslovnega povezovanja (17,2 %), spremembi notranje organizacije in delovanja obstoječih poslovnih oblik povezovanja (14,1 %).

Najpomembnejši deležniki v omrežju oblik poslovnega sodelovanja poleg zasebnih lastnikov gozdov

Izvajalci gozdarskih storitev (14,0 %)	Oblike poslovnega povezovanja (14,0 %)	Oblike interesnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov na lokalnem in državnem nivoju (9,5 %)
<ul style="list-style-type: none"> • Nudijo zasebnim lastnikom gozdov storitve sečnje in spravila lesa, izvedbe gojitvenih in varstvenih del, izdelavo lesnih sekancev, gozdnega gradbeništva ter prevoza okroglega lesa in lesnih sekancev. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagotavljajo zasebnim lastnikom gozdov informacije o ustanavljanju in delovanju. • Služijo za zgled, kot primer dobre prakse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nudijo podporo za razvoj poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov.

Javna gozdarska služba je pomemben deležnik predvsem z vidika zagotavljanja informacij, ki jih zasebni lastniki gozdov potrebujejo pri gospodarjenju z gozdom. Javna gozdarska služba nemalokrat nastopa tudi kot deležnik, ki spodbuja poslovno povezovanje zasebnih lastnikov gozdov in trdno podpira aktivnosti.